

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ МЕДІАКРИТИКА

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Журналістика
Тривалість викладання Заняття:	7 семестр (13-14 чверть)
Лекції	2 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=5839>

Інші додаткові ресурси:

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Медіакритика»

Інформація про викладачів:

Інформація про викладача:

Бутиріна Марія Валеріївна

Професор, доктор наук із соціальних комунікацій

Персональна сторінка:

<https://mk.nmu.org.ua/ua/kaff/butirina.php>

E-mail:

Butyrina.M.V@nmu.one

1.Анотація до курсу

Дисципліна «*Медіакритика*» присвячена вивченню теоретичних і практичних аспектів аналізу сучасного медійного простору. Вона формує у студентів критичне мислення щодо якості журналістського контенту, його відповідності професійним стандартам та етичним нормам.

Курс охоплює ключові теми, зокрема:

- визначення, еволюцію та основні характеристики медіакритики як складової журналістської діяльності;

- функції медіакритики у забезпеченні прозорості медійного ринку, формуванні суспільної довіри та захисті аудиторії від дезінформації;
- жанрову специфіку критики медіа, зокрема аналітичні, художньо-публіцистичні та інформаційні жанри;
- вплив медіакритики на суспільство, етичні аспекти журналістики та мовну культуру медіа;
- соціальну відповідальність медіа перед аудиторією, а також контроль і підзвітність журналістів у демократичному суспільстві;
- регіональну медіакритику, її особливості, виклики та методи моніторингу локального медіасередовища.

Програма передбачає вивчення роботи українських та міжнародних медіакритичних платформ, аналіз їхнього впливу на формування якісного інформаційного простору. Особливу увагу приділено моніторинговим технологіям, які дозволяють оцінювати відповідність контенту стандартам журналістики та виявляти маніпулятивні практики.

Курс спрямований на формування у студентів навичок аналітичного мислення, здатності оцінювати роботу медіа та розрізняти об'єктивну інформацію від маніпуляцій, що є надзвичайно важливим у сучасному інформаційному суспільстві.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Сформувати у здобувачів освіти фахові знання, вміння та навички, необхідні для ефективної комунікаційної підтримки промислових підприємств у публічному просторі. Дисципліна спрямована на опанування стратегій побудови іміджу та репутації компаній, створення професійного медіаконтенту, взаємодії з журналістами, просування проєктів сталого розвитку, антикризових комунікацій, а також специфіки B2B-комунікацій у промисловому середовищі. Особлива увага приділяється роботі з діловими, галузевими та цифровими медіа з метою забезпечення публічності, прозорості та суспільної підтримки діяльності промислового сектору.

Завдання дисципліни:

- Аналіз функцій медіакритики, її впливу на редакційну політику, суспільну думку та регулювання медійного середовища.
- Дослідження жанрового розмаїття медіакритики, визначення їхньої ролі у висвітленні діяльності ЗМІ та формуванні громадської дискусії.
- Вивчення соціальної ролі медіакритики як механізму підзвітності медіа перед суспільством та інструменту підтримки журналістських стандартів.
- Розуміння взаємодії між аудиторією та ЗМІ, аналіз споживацької медіаграмотності та ролі медіакритики у формуванні інформаційної культури.
- Ознайомлення з особливостями регіональної медіакритики, її викликами та значенням у розвитку локального інформаційного простору.
- Опанування моніторингових технологій у медіакритиці, вивчення методів контент-аналізу та інших підходів до дослідження діяльності ЗМІ.
- Розвиток критичного мислення щодо оцінки достовірності інформації, етичних аспектів журналістської роботи та відповідальності медіа перед суспільством

3. Результати навчання:

- знати основні проблеми, з якими стикається сучасна медіакритика, зокрема питання дезінформації, цензури та політичного впливу на медіа;

- здійснювати критичний аналіз журналістських матеріалів та медіапродуктів з точки зору відповідності професійним стандартам, фактологічної точності та дотримання етичних норм;
- створювати власні аналітичні та критичні матеріали у форматах статей, блогів, рецензій та оглядів на тему медіакритики;
- вміти використовувати методи медіааналізу, зокрема моніторинг, контент-аналіз та дискурс-аналіз, для оцінки якості медіаконтенту.

4. Структура курсу

Тема 1. Медіакритика як складова журналістської діяльності

Визначення та еволюція медіакритики як окремого напрямку журналістики. Основні підходи до аналізу якості медійного контенту. Види журналістської критики медіа: інформаційна, аналітична, художня. Специфіка розвитку медіакритики в Україні та за кордоном. Роль незалежних організацій і професійних спільнот у медіакритиці.

Тема 2. Ключові функції медіакритики

Інформаційно-комунікативна функція: як медіакритика сприяє прозорості медійного ринку. Пізнавальна функція: формування критичного мислення та медіаграмотності в суспільстві. Регулятивна та корекційна функції: вплив на стандарти журналістики та роботу редакцій. Просвітницька функція: медіакритика як засіб формування етичних норм у медіасфері. Медіакритика як запобіжник дезінформації та фейків.

Тема 3. Жанрова палітра медіакритики

Огляд жанрів медіакритики: рецензія, огляд, колонка, репортаж, інтерв'ю. Використання інформаційних жанрів у медіакритиці: оперативність та точність. Аналітичні жанри в медіакритиці: розслідування, коментарі, експертні оцінки. Художньо-публіцистичні жанри в критиці медіа: нарис, есе, фейлетон. Досвід українських медіаплатформ «Детектор медіа» та «Медіакритика».

Тема 4. Соціальна значущість медіакритики

Вплив медіакритики на якість контенту та редакційну політику. Формування суспільного консенсусу щодо стандартів журналістики. Проблема суспільної довіри до ЗМІ: як медіакритика виявляє маніпуляції. Захист гуманістичних цінностей через аналіз контенту мас-медіа. Медіакритика та мовна культура журналістики: проблеми мови в медіа. Вплив медіакритики на етичні аспекти роботи журналістів.

Тема 5. Аудиторія ЗМІ та медіакритика

Взаємозв'язок між медійними організаціями та їхньою аудиторією. Споживацька медіаграмотність: формування критичного ставлення до контенту. Соціальна відповідальність ЗМІ перед суспільством. Медіакритика як механізм контролю та підзвітності журналістів перед громадськістю. Захист прав аудиторії: аналіз якості новин, реклами, політичної журналістики. Роль медіакритики у просуванні медіаосвіти та інформаційної культури.

Тема 6. Регіональна медіакритика: перспективи та виклики

Вплив локального медіасередовища на специфіку медіакритики. Проблеми розвитку регіональної журналістики та відсутність незалежної критики. Доступність і рівень об'єктивності регіональних медіа. Особливості взаємодії регіональних медіа з аудиторією. Корпоративна медіакритика на рівні локальних ЗМІ. Виклики для розвитку регіональної медіакритики: фінансування, залежність від влади, політичний вплив. Моніторингові технології у медіакритиці: основні методи та підходи.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

1. Провести моніторинг теленовин, визначити рівень дотримання журналістських стандартів та типові порушення.
2. Оцінити, як регіональні медіа реагують на критику, дослідити їхню комунікацію з аудиторією, сформулювати за результатами аналізу навчальний кейс

3. Проаналізувати вплив медіакритики на формування суспільної довіри до ЗМІ, навівши конкретні приклади.
4. Написати медіакритичну рецензію на певний медіапродукт.
5. Провести моніторинг медіакритичної тематики у європейських ЗМІ, зробити концептуальний аналіз виявлених тем.
6. Запропонувати концепцію медіакритичного видання

Інформація для студентів заочної форми навчання.

На сайті університету знаходиться графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем у кількості 6 год лекційних та 4 год практичних занять.

Решту практичних завдань студент опановує самостійно. Виконані завдання практичних занять здаються за 2 тижні до сесії згідно графіку навчального процесу. Умови завдань знаходяться на сторінці курсу на платформі Moodle / MS Teams. Виконання комплексної контрольної роботи для студентів заочної форми навчання є обов'язковим. Підсумкова оцінка за дисципліну дорівнює середньому суми оцінок за контрольну роботу, аудиторні заняття та комплексну контрольну роботу.

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення*

На лекційних та практичних заняттях обов'язково мати з собою гаджети з можливістю підключення до Інтернету.

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Office365.

Використання Mentimeter (<https://www.mentimeter.com/>).

Використання Microsoft Power Point.

Використання Microsoft Word.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за дві контрольні роботи 40 балів (кожна максимально оцінюється у 20 балів та вважається зданою за умови отримання 12 балів), оцінок за роботу та захист практичних (самостійних) завдань (оцінюється 10 занять, участь у занятті максимально може принести здобувачу вищої освіти 6 балів). Отримані бали за контрольні роботи, семінарські/практичні заняття та відвідування занять додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або	Диференційований залік відбувається у формі письмового іспиту, або на платформі Moodle та корпоративної пошти в Office 365. Екзаменаційний білет є комплексним та складається з теоретичної та практичної частин. Теоретична частина складається з 30 тестових запитань та 2х відкритих питань та практичного завдання.
---	---

прагне поліпшити оцінку)	Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 2 бали. Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 10 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Практичне завдання оцінюється у 20 балів. Максимальна кількість балів за екзамен: 100
Практичні / Семінарські заняття	Панельні вправи, де відпрацьовуються навички індивідуальної та командної роботи. Розгляд та обговорення кейсів (відеокейсів). Розв'язання задач. Захист робіт для самостійного виконання. Максимально оцінюються у 60 балів (10 занять×6 балів/заняття/завдання).
Контрольні роботи	Охоплюють матеріали лекційного курсу. Містять тести та відкриті запитання. Максимально оцінюються у 40 балів (2 контрольні роботи×20 балів/контрольна робота).

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю.

6.3.1. Кожна правильна відповідь на тести поточної лекційної контрольної роботи оцінюється у 1 бал. Оцінка з опанування лекційного матеріалу визначається наступним чином (загальна за дві контрольні роботи):

Сума балів	Результати виконання
	Оцінка
36-40 балів	«відмінно»
30-35 балів	«добре»
25-29 балів	«задовільно»
0-24 бали	«незадовільно»

6.3. 2. Критерії оцінювання *завдань*.

Виконання кожного практичного (самостійного) завдання та усний захист звіту про його виконання оцінюється максимум у 6 балів (повнота виконання, презентація результатів завдання, участь у дискусії):

6 балів: презентація з використання мультимедійних засобів, активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), наявність письмового звіту, володіння навчальним матеріалом, наведення аргументованих відповідей із посиланням на джерела.

5 балів: презентація з використання мультимедійних засобів, наявність письмового звіту, активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом, наведення аргументованих відповідей із посиланням на джерела.

4 бали: усна презентація, наявність письмового звіту, активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання), володіння навчальним матеріалом з незначними помилками за сутністю обговорюваних питань.

3 бали: усна презентація, наявність письмового звіту, активна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання) без достатнього володіння навчальним матеріалом, що має стосунок до теми обговорення.

2 бали: усна презентація з певними похибками, наявність письмового звіту з певними похибками, помірна участь у дискусії (виступи, коментарі, активне слухання) без достатнього володіння навчальним матеріалом, що має стосунок до теми обговорення.

1 бал: наявність письмового звіту, небажання брати участь в дискусії, відсутність достатніх знань про предмет обговорення.

Оцінка за виконання практичних завдань визначається з огляду на суму балів за кожне з них у такий спосіб:

Сума балів	Результати виконання
	Оцінка
54-60 балів	«відмінно»
45-53 балів	«добре»
36-44 бали	«задовільно»
0-35 бали	«незадовільно»

6.4 Процедура проведення контрольних заходів.

Контрольні заходи з дисципліни будуть здійснені згідно з графіком навчального процесу, який можна знайти на сайті університету. Процедуру виконання завдань поточного контролю викладач оголошує на першому занятті або заздалегідь. За результатами поточного контролю студент може отримати найвищу оцінку у 100 балів, з'явитися на заняття, коли проводиться комплексна контрольна робота та отримати оцінку. Якщо оцінка поточного контролю не влаштовує, то студент може виконати комплексну контрольну роботу і також отримати максимально 100 балів.

Присутність на контрольних заходах сторонніх осіб без дозволу ректора, проректора або декана факультету не допускається. Під час комплексної контрольної роботи користуватися допоміжними засобами заборонено. Комплексна контрольна робота проходитиме за розкладом.

Детально процедуру проведення контрольних заходів можна знайти у Положенні про організацію освітнього процесу, Положенні про оцінювання результатів навчання https://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/education_scientific_documents.php.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»», та Кодексу академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» <https://surl.li/nleywg>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікативна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту, в групу MS Teams або дистанційну платформу Moodle.

7.3. Політика щодо перескладання

Повторне складання підсумкового контролю з дисципліни, коли студент отримав оцінку «незадовільно» (нижче 60-ти балів), допускається не більше двох разів. Спроби студента виправити оцінку й не допустити академічної заборгованості обмежуються терміном

в один місяць після закінчення екзаменаційної сесії. Прийом першої перездачі здійснюється викладачем, який викладав матеріал навчальної дисципліни.

Прийом другої – комісією у складі трьох осіб: викладача, який викладав дисципліну; завідувача кафедри; представника деканату або викладача кафедри. Рішення комісії є остаточним.

У разі підтвердження комісією оцінки «незадовільно» або неявки студента на засідання комісії без поважних причин, комісія сповіщає про це декана факультету (директора інституту) для підготовки наказу ректора про відрахування студента за академічну неуспішність або визначення умов повторного вивчення цієї дисципліни.

Студенти заочної форми навчання повинні ліквідувати академічну заборгованість до початку наступної сесії.

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації.

Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують.

Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації факультету.

7.5 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6 Бонуси

Здобувачі вищої освіти, які приймають участь у конференціях, конкурсах тощо отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7 Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, що розміщено на сайті кафедри маркетингу: <https://forms.office.com/e/cf7JRhRTbi> та у Microsoft Forms Office 365, які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Медіакритика».

8. Методи навчання

Лекційні заняття мають інтерактивний, науково-пізнавальний характер. Застосовуються проблемні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, саморозвиткові,

колективні та інтегративні, контекстні технології навчання, лекції-дискусії, технології змішаного навчання.

На практичних заняттях застосовуються наступні методи: кейс-метод, методи аналізу, синтезу, порівняння, ситуаційні завдання, інтерактивні методи, практичні задачі для розв'язання, підготовка презентацій з використанням сучасних програмних засобів,

На заняттях відбуваються дискусії, перегляд й обговорення відео-матеріалів з урахуванням можливості саморозкриття студентами своїх цілей, переваг і здібностей. Використовуються методи мозкового штурму, синектичного штурму, обговорення, підсумовуюче письмове завдання, робота в міні-групах,

9. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Бутиріна М. Медіафейки: замах на дійсність в епоху постправди. Актуальні тренди сучасного комунікативного простору : колективна монографія / за заг. ред. В.Д. Демченка. Дніпро : ГРАНІ, 2020. С. 13–25.
2. Бутиріна М.В. Постправда: істиною володією той, хто контролює наративи. Медіанаративи: колективна монографія. Дніпро: Ліра, 2022. С. 4-16.
3. Бутиріна М. Темченко Л. Галаджун З. Концептосфера мови ворожнечі в пропагандистському дискурсі країни-агресора. Вісник Національного університету "Львівська політехніка": журналістика. 2024. № 1(7). С.59-71.
4. Миколаєнко, А. Ю. (2021). Жанрові особливості сучасної української медіакритики. Синопис: текст, контекст, медіа, 27(1), 32–38.
5. Темченко, Л., & Бучарська, І. (2022). Медійний складник сучасної літератури та літературної критики. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Журналістика, (1), С. 89–97.
6. Фенько Н.М. Медіакритика: Навчально-методичний посібник / Наталя Фенько. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2020. – 130 с.
7. Mariya Butyrina, Tetiana Hyrina, Inna Penchuk, Iryna Bondarenko, Ganna Skurtul, Nataliia Tiapkina The Development of Innovative Media Education Styles in the Era of Information and Communication Technologies. Journal of Curriculum and Teaching Vol. 11, No. 1; Special Issue, 2022. Pp. 195-208.

Допоміжні

1. Бутиріна М. Темченко Л. Новітні дидактичні засоби в медіаосвіті (на прикладі мультимедійного лонгріду). Communications and Communicative Technologies. Вип. 22. 2022. С.26-36
2. Горчикова, А. О., Зубарець, А. В. (2024). Блоги як джерело регіональної медіакритики (на прикладі рівненського онлайн медіа «Четверта влада»). Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика, 35(74), № 2, частина 2, С.172-178.
3. Дворянин П. Сенситивне інтерв'ю: переживання колективної травми війни. Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2023. Випуск 52-53. С. 99–108
4. Мороз, М. «Якщо журналісти не зроблять свою роботу на війні, історію писатимуть злочинці – військова журналістка Ніна Йельмгрен». 2020. Академія викладачів журналістики: веб сайт. URL: <https://www.jta.com.ua/knowledge-base/yakshcho-zhurnalisty-ne-zrobliaitsvoiu-robotu-naviyini-istoriiu-pysatymut-zlochyntsi-viyskova-zhurnalistkanina-yelmhren>